

## In memoriam dipl. gradb. inž. Stojan Ribnikar

Kar velika množica prijateljev in sodelavcev se je poleg sorodnikov zbrala tistega mrzlega in mračnega popoldneva ob poslednjemu slovesu od inž. Stojana Ribnikarja. Zagotovo je bila tudi ta množica pogrebcev pred Nikolajevo mrliško vežico na Žalah, v kateri je stala žara s pokojnikovimi posmrtnimi ostanki, jasen dokaz njegove priljubljenosti in spoštovanja, izkazanega njegovi osebnosti.

Naj torej tudi za to revijo poskušam obuditi spomin nanj ter iz njegove biografije izluščiti nekaj dejstev in resnic, ki so dediščina njegove prehojene življenjske poti.

Dipl. gradb. inž. Stojan Ribnikar se je rodil med prvo svetovno vojno. Njegov ded je bil pisec znamenite knjižice z naslovom Logaško okrajno glavarstvo, zemljepisni in zgodovinski oris (1889), ki jo še zdaj uporabljajo zgodovinarji in drugi preučevalci širšega logaškega območja. Njegov oče pa je v dvajsetih in tridesetih letih prejšnjega stoletja obogatil spomeniško zakladnico s fotografijami zlasti sakralnih spomenikov, ki so pomembni dokumenti za preučevanje spomeniške dediščine predvsem v pokrajini ob zgornji Krki. Konec petdesetih let se je Stojan Ribnikar tudi sam vključil v spomeniško dejavnost in najprej sodeloval skoraj pri vseh zahtevnih prenovah spomeniških objektov v stari Ljubljani. Pri tem je precizno in pronicljivo reševal statične probleme, ki so gradbenikom povzročali nemalo težav.

Dokumentacija iz tega časa razkriva pestrost Ribnikarjevega dela na ljubljanskem območju (grad, magistrat, stavbe v starem mestnem jedru itd.). Njegov kvaliteten pristop k prezentaciji kulturne dediščine, s pretanjenim posluhom za izvedbo, slonečo na spomeniških zahtevah, kaže, da se je že na samem začetku lotil lastne poti pri reševanju problematike v zvezi s statiko objektov. Metode, ki jih je uvedel, pa so v celoti izhajale iz spomeniškovarstvenega kánona in so docela upravičile njegovo delo. Z drugo besedo, pri vsakem projektu je vedno spoštoval temeljna merila za ohranitev spomeniških vrednot in jim sproti prilagajal statične zakone, ne da bi stavbna dediščina pri tem utrpela kakršno koli škodo ali da bi postopki imeli zanj negativne posledice. Občuteno se je odzival na vrednote materialne kulturne dediščine in jim poskušal podrediti tudi lastne ustvarjalne nagibe. Ves njegov pristop je bil ne samo konstruktiven, marveč tudi estetski, spomeniškovarstveno opravičljiv in ne nazadnje funkcionalen. To maksimo je pri vsakem novem projektu še poglobljal in nadgrajeval s predhodnimi izkušnjami, tako da ni čudno, da se je razvil v vodilnega statika projektanta za arhitekturno dediščino na območju nekdanje Jugoslavije. Njegovo delo je v statični vedi sprožilo plaz različnih pozitivnih prvin, ki so sčasoma prevladale nad pogosto neprimernim posredovanjem v spomeniško telo ter negativnimi, če že ne kar pogubnimi rešitvami. Da je to res, pričajo povabila iz Bosne, Črne gore, Hrvaške, Srbije itd., da bi tam pomagal bodisi neposredno kot projektant bodisi kot svetovalec.

Delo in načrte je večkrat tudi pisno predstavil v strokovni literaturi, in to na način, ki dotlej niti pri nas niti marsikje v tujini ni bil običajen. Vso svojo dokumentacijo, ki je danes nemalokrat edini ohranjeni dokument kakšnega posega na spomeniku, je urejeno prepustil Restavratorskemu centru RS. Torej je tudi po tej strani, tj. izhajajoč iz temeljne zahteve spomeniškega zakona in etičnega kánona, postal zgled konservatorskim delavcem in vsem drugim strokovnjakom, ki sodelujejo pri obnovi spomeniških objektov. Poudariti je treba, da se je s prispevki o svojih dosežkih udeleževal raznih simpozijev in strokovnih sestankov, pa tudi kritičnim ocenam in laičnim razlagam v dnevnem časopisu ni ostal dolžan in jim je odgovarjal z izostrenimi in strokovno podprtimi dokazi.

Skratka, preden naštejemo nekaj pomembnejših del Stojana Ribnikarja, naj še dodam, da je bil več desetletij skoraj edini zares strokovno priznani statik v spomeniškovarstveni dejavnosti na Slovenskem, prav tako pa tudi v marsikateri sosednji pokrajini. Danes se je že uveljavilo tudi nekaj strokovnjakov, ki uporabljajo njegove dosežke ter jih s pridom nadgrajujejo pri varovanju in prenovi kulturne dediščine.

Spomeniškovarstvena dela, pri katerih je sodeloval:

gradovi: Bled, Bogenšperk, Borl, Brežice, celjski grad, Dobrovo, Dornava, Goričane, Idrija, Jablje, Kamnik (Stari grad), Kostel, ljubljanski grad, Novo Celje, Otočec, Planina pri Postojni, Polhov Gradec, Prem, Ptuj, Ribnica, Smednik, Snežnik, Soteska, Škofja Loka, Štanjel, Trebnje, Vel. Žabljje, Visoko, Višnja Gora, Vogrsko, Žužemberk itd.;

samostani: Bistra, Kostanjevica na Krki, Ljubljana (Uršulinski samostan), Pleterje, Žiča; cerkve: Bled, Črna vas, Črni Kal, Izola, Kamen Vrh, Korte, Kostanjevica na Krki, Ljubljana (stolnica, Sv. Florijan, grajska kapela), Piran, Reteče, Slinovce pri Kostanjevici, Suha, Šentrupert, Šmarje Sap, Šmartno v Brdih itd.;

druga stavbna dediščina: Cerknica, Dvor pri Žužemberku, Kobarid, Kočevski rog, Kranj, Ljubljana (staro mestno jedro), Novo mesto, Otok pri Šentjerneju (Guttenwert), Slovenj Gradec, Škofja Loka, Šmarje, Šmartno v Brdih, Tolmin, Višnja Gora, Volče.

Stojan Ribnikar je bil tudi dolgoletni svetovalec in sodelavec pri popotresni obnovi in drugih zaščitnih dejavnostih na Primorskem, v Soški dolini, na Kozjanskem, v Kobaridu in okolici, Bovcu in okolici, v Črni gori (zlasti v Kotorju), Dubrovniku, Bosni, pri obnovi srbskih samostanov (Dečanov) itd.

Že v lepi starosti se mu je za dolgoletno življenjsko delo v spomeniškem varstvu Slovensko konservatorsko društvo oddolžilo s podelitvijo Steletove nagrade za leto 2001. Še prej pa je dvakrat prejel Steletovo priznanje za obnovo posamičnih visoko ovrednotenih spomeniških objektov. Ne smemo pozabiti niti medalje ob 40-letnici spomeniškega varstva v Sloveniji. Slovensko konservatorsko društvo ga je imenovalo tudi za častnega člana, saj je zavzetost dokazoval s predavanji in prikazi svojega dela ter tudi z navzočnostjo na sestankih, strokovnih posvetih, simpozijih in skupščinah, ki jih je prirejalo društvo.

Ne bi bilo prav, če se ob spominu na Stojana Ribnikarja ne bi dotaknil še njegove osebnosti, kot so jo razkrivale nekatere značilnosti. Na prvem mestu je zagotovo njegova marljivost, saj je bilo tudi vse drugo podrejeno tej vrednoti. Bil pa je tudi prijatelj vrste ljudi, ki so ga vključevali v svoj krog, saj jim je prinašal vedrino in radost ter znal poiskati tiste vzgibe, ki so včasih zahtevali tudi več strpnosti. To mu je uspelo zato, ker je bila tudi v njem samem zasidrana razmeroma redka človekova lastnost – potrpežljivost. In čeprav se niti njegovega življenja niso mirno spletale v trakove, ki bi bili zavezani v pentljo otroške brezskrbnosti, se je vendarle izogibal agoniji, resignaciji in duševnim blodnjam in v vsem z upanjem iskal pozitivne strani. Ni se ustavljal na križpotjih, ki ne vodijo nikamor, držal se je le poti, ki so jih razsvetljevale svetilke osebne razumnosti in zadovoljstva.

Življenjski optimizem ga je izpolnjeval in mu dajal notranje zadovoljstvo, ki se je kazalo tako pri delu in dolžnostih kot v družbi, pri urejanju dišeče primorske zemlje, nabiranju gob na Travnici gori itd. Vsi, ki smo ga poznali, smo njegovo dokončno slovo sprejeli z žalostjo in trpkostjo v srcu. Zavedamo se, da smo izgubili res pravega kolega in prijatelja.

dr. Marjan Slabe